

Kontrola bruceloze u BiH

Šta je bruceloz?

Bruceloz je zarazna bolest životinja i ljudi uzrokovana bakterijama iz roda *Brucella*. Od bruceloze primarno obolijevaju goveda, ovce, koze i svinje a uzročnik je utvrđen i u drugih vrsta životinja poput glodavaca ili delfina. Brucelozu ovaca i koza najčešće uzrokuje *Brucella melitensis* koja spada u grupu iznimno opasnih zoonoz te uzrokuje pojavu vrlo teških stanja u oboljelih ljudi.

Brucelozu ovaca i koza u najvećem je broju prisutna u mediteranskom bazenu, osobito u Španiji, Portugalu, na Kipru i drugim zemljama oko Sredozemnog mora, subsaharskoj Africi, Kini, Indiji, Peruu i Meksiku.

Bruceloz u BiH:

Bruceloz je u BiH prisutna dugi niz godina sa konstantnim rastom broja slučajeva od 2001. i kulminacijom broja oboljelih ljudi i životinja u 2008.

Program kontrole bruceloze u BiH:

Iskustva iz zemalja EU i regionala su pokazala da je cijepljenje ovaca i koza protiv bruceloze jedna od najboljih mjer kontrole. Budući je 2008. godine zabilježen velik broj oboljelih životinja i ljudi, uključujući gotovo tisuću ljudi zadržanih na bolničkom lečenju, razmatranjem preporuka i modela kontrole bruceloze, Ured za veterinarstvo BiH je u saradnji sa Ministarstvima i uz podršku švedske organizacije SIDA, izradio Operativni program za kontrolu malih preživača u BiH koji se primjenjuje od 2009. godine.

Model provođenja masovne vakcinacije malih preživača u prvoj godini i vakcinacija podmlatka u sljedećem razdoblju u trajanju od 7 godina, odabran je na temelju utvrđenog velikog broja slučajeva bruceloze u ljudi i životinja i cilja programa za što bržim prestankom širenja bolesti i pojave novih slučajeva. Također, nemogućnost praćenja prometa životinja putem operativne baze identifikacije i registriranja malih preživača upućivala je na opravdanost izabranog modela kontrole bolesti.

Sproveđenjem programa evidentirano je značajno smanjenje oboljelih ljudi u odnosu na 994 slučaja u 2008. godini. Provedbu programa potrebno je nastaviti do pune kontrole bolesti na cijelom području BiH.

Putevi širenja bolesti:

Kod životinja: Najznačajnije širenje infekcije odvija se u vrijeme ranog pobačaja (rijetko evidentiranog), pobačaja ili redovnog poroda zaražene životinje jer se velika količina bakterija nalazi u posteljici, fetalnoj tekućini i iscjetku iz maternice. Bolest se može širiti i neizravnim putem ako se na zajedničkoj paši miješaju zdrava i zaražena stada ili kontaktom sa okolinom u kojoj se nalaze bakterije kao što je stajnjak, voda, zagađena oprema.

Kod ljudi: Najčešći izvori bolesti za ljudi su kontakti sa zaraženim životnjama, pobačenim materijalom zaraženih životinja, putem sluznica, konjuktiva i ozlijedene kože kao i konzumiranje sirovog nepastiriziranog mlijeka ili mlječnih proizvoda podrijetlom od inficiranih životinja.

Kako prepoznati ili posumnjati na brucelozu kod goveda?

Glavni simptomi bruceloze kod goveda su pobačaji i prijevremeni porodi.

Kako prepoznati ili posumnjati na brucelozu kod ovaca i koza?

Kod ovaca i koza najčešće se javljaju sljedeći znakovi bolesti:

- **pobačaji u stadu! VAŽNO!!**
- zaostajanje posteljice
- nateklo vime zbog infekcije mlječnih žlijezda

- upale spolnih organa muških životinja
- groznica

Važnost praćenja stanja zdravlja u stadu i obavezne prijave pobačaja!

Bruceloza životinja veoma često, iako prisutna u stadu, prolazi bez kliničkih znakova na oboljelim životinjama. Budući da se velika količina uzročnika bruceloze nalazi u posteljici, fetalnoj tekućini i iscjektu iz maternice oboljele životinje, uzročnik se također i izlučuje iscjekom iz maternice ili mlijekom a najznačajnije širenje infekcije odvija se u vrijeme pobačaja ili redovnog poroda životinje.

Manji broj janjadi/jaradi u stadu od očekivanog može upućivati na odvijanje ranih neprimjećenih pobačaja. Svaki uočeni pobačaj potrebno je obavezno prijaviti nadležnom veterinaru kako bi se na vrijeme potvrđile ili odbacile sumnje na prisustvo bruceloze, odnosno poduzele propisane mjere za otkrivanje, sprječavanje širenja i kontrole bolesti.

U slučaju sumnje na brucelozu u stadu obavezno i bez odlaganja kontaktirajte svog područnog veterinara! Na temelju kliničke slike i rezultata laboratorijskog pretraživanja, veterinar će potvrditi ili odbaciti sumnju na bolest te u suradnji sa veterinarskom inspekcijom provesti mjere u cilju suzbijanja i sprječavanja širenja bolesti!

Bruceloza ljudi: Vrijeme koje protekne od inficiranja/zaražavanja do pojave prvih simptoma bolesti može biti od pet dana do tri mjeseca, a najčešće je dva tjedna. Bolest se pojavi iznenada, u početku je praćena simptomima sličnim prehladi kao što su: groznica, glavobolja, bolovi u zglobovima i mišićima, umor i sl. Također, javlja se obilno znojenje, naročito noću, kašalj i bol u grudima. Od probavnih smetnji zabilježeni su gubitak apetita, mučnina, povraćanje, smjena dijareje i zatvora, naročito kod odraslih. Najčešće komplikacije bruceloze su upale zglobova, oboljenja kralježnice, testisa, jetre, kože i dugotrajni umor. Bolest može postati kronična.

Ukoliko primjetite bilo koji od gore navedenih simptoma obavezno se javite svom doktoru!

Prevencija: Bruceloza se kod ljudi može prevenirati sprječavanjem pojave, kontrolom i iskorjenivanjem bolesti u životinji. Također, termička obrada, tj. kuhanje i pečenje proizvoda životinjskog podrijetla, osobito mlijeka i mesa, dobra osobna higijena i higijensko držanje životinja značajno doprinose smanjenju broja pojave slučajeva u ljudi. Nošenje zaštitne odjeće i opreme su važne mjere prevencije, naročito kod ljudi iz rizične skupine zanimanja (farmeri, veterinari, mesari, laboratorijski radnici).

Dodatne informacije o bolesti potražite na web stranici Ureda za veterinarstvo BiH www.vet.gov.ba